

RECLAME CODE COMMISSIE

Beslissing van de voorzitter van de Reclame Code Commissie

In de zaak van : Stichting Foodwatch Nederland, gevestigd te Amsterdam, klaagster,
tegen : Ambtman Jr. B.V. (Patria), gevestigd te Barendrecht, verweerder.

De procedure

Klaagster, hierna: Foodwatch, heeft bij brief van 28 mei 2019 bezwaar gemaakt tegen de hierna te noemen reclame-uiting. De klacht is op 5 juni 2019 in behandeling genomen.

Verweerder, hierna te noemen: Patria, heeft bij e-mail van 17 juni 2019 verweer gevoerd.

De bestreden reclame-uiting

Het betreft de verpakking van 'Patria Volkoren Voedingsbiscuits' voor zover op de voorzijde "Volkoren" staat. Een kopie van de bestreden uiting is aan deze beslissing gehecht.

Samenvatting van de klacht

Foodwatch stelt dat volkorenproducten belangrijk zijn voor de gezondheid. Het gebrek aan volkorenproducten is zelfs het grootste gezondheidsprobleem gerelateerd aan voeding. Om die reden is misleiding rondom volkorenproducten zeer kwalijk. Foodwatch verwijst naar de overwegingen 3, 4, 5, 20 en 47 van Verordening (EU) nr. 1169/2011, alsmede naar de artikelen 2, 3, 7, 9, 17, 22 en 36 alsmede naar Bijlage VI van deze verordening, in combinatie met een notitie die is opgesteld door de Federatie Nederlandse Levensmiddelen Industrie (FNLI) in overleg met de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) over de vraag hoe deze regelgeving dient te worden geïnterpreteerd met betrekking tot 'volkorenclaims'. De notitie is overgelegd als bijlage bij de klacht. In deze notitie staat, kort gezegd, dat als 'volkoren' wordt benadrukt op het etiket terwijl niet het totale graanbestanddeel uit volkorenmeel bestaat, dit laatste op het etiket duidelijk moet worden gemaakt om misleiding te voorkomen. In de notitie wordt voor het wettelijke kader verwezen naar artikel 7 lid 1 aanhef en onder d Verordening (EU) nr. 1169/2011. Deze bepaling houdt in dat als een ingrediënt waarvan de consument verwacht dat het van nature aanwezig is of normaliter gebruikt is (volkorenmeel) geheel of gedeeltelijk wordt vervangen door een ander ingrediënt (bloem), dit vervangende ingrediënt duidelijk op het etiket moet worden vermeld op de wijze als omschreven in bijlage VI deel A onder punt 4 in verbinding met artikel 13 lid 2 van Verordening (EU) nr. 1169/2011. Patria noemt haar product 'volkoren'. Op geen enkele wijze wordt op de voorkant van de verpakking duidelijk gemaakt dat een aanzienlijk deel van het volkorenmeel is vervangen door bloem. Hierdoor wordt ten onrechte de suggestie gewekt dat het graandeel uitsluitend volkoren is. Slechts uit de kleine lettertjes in de ingrediëntenlijst op de achterkant van de verpakking blijkt dat er bloem aan het volkorenproduct is toegevoegd. Dit maakt het etiket misleidend over de aard van het product waardoor in strijd wordt gehandeld met Verordening (EU) nr. 1169/2011 en in strijd met de artikelen 2, 7 en 8 Nederlandse Reclame Code (NRC).

Samenvatting van het verweer inclusief de dupliek

Aangezien duidelijk op de verpakking staat dat er 20% tarwemeel is gebruikt, kan niet worden gezegd dat de verpakking misleidend is.

Het oordeel van de voorzitter

1) De klacht is gericht tegen de verpakking van 'Patria Volkoren Voedingsbiscuits' voor zover op de voorzijde "Volkoren" staat. De klacht ziet op deze vermelding in samenhang met de samenstelling van het product. Blijkens de ingrediëntenlijst op de achterzijde van de verpakking bevat het product onder meer de volgende ingrediënten: "Granen (71%) (tarwe: bloem en volkorenmeel (20%))". De voorzitter stelt voorop dat er geen wettelijk verbod is andere producten dan brood op (het etiket van de) de verpakking als 'volkoren' aan te duiden indien daarin naast volkorenmeel ook ander meel of bloem is verwerkt. Kern van de klacht van Foodwatch is dat in die situatie op de voorkant van het etiket wel met zoveel woorden dient te worden vermeld dat een deel van het volkoren is vervangen door, in dit geval, tarwebloem. Zij beroept zich daartoe op een notitie die is opgesteld door brancheorganisatie FNLI in overleg met de NVWA. Deze notitie betreft een interpretatie van de toepasselijke regelgeving waarbij wordt uitgegaan van de toepasselijkheid van artikel 7 lid 1 aanhef en onder d Verordening (EU) nr. 1169/2011. Hierin is bepaald dat voedselinformatie niet misleidend mag zijn, met name niet door via de presentatie, beschrijving of afbeelding de aanwezigheid van een bepaald levensmiddel of ingrediënt te suggereren terwijl het in werkelijkheid een levensmiddel betreft waarin een van nature aanwezig bestanddeel of normaliter gebruikt ingrediënt is vervangen door een ander bestanddeel of ander ingrediënt.

2) Niet bij voorbaat kan worden aangenomen dat deze bepaling ziet op de onderhavige situatie, waarin het product, voor zover hier van belang, deels is samengesteld uit volkorenmeel en deels uit tarwebloem. Strekking van bedoeld artikel lijkt immers te zijn dat de consument uitdrukkelijk dient te worden gewezen op het gebruik van wezenlijk andere ingrediënten als surrogaat in situaties waarin hij dat niet verwacht. De voorzitter verwijst naar de Mededeling van de Commissie betreffende vragen en antwoorden over de toepassing van Verordening (EU) nr. 1169/2011 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de verstrekking van voedselinformatie aan consumenten (2018/C 196/01), waarin in verband met de hier bedoelde bepaling de volgende concrete voorbeelden worden genoemd:

- een levensmiddel waarin een ingrediënt dat normaliter wordt gebruikt is vervangen door een ander bestanddeel of een ander ingrediënt, zoals een pizza waarbij de aanwezigheid van kaas wordt verwacht omwille van de afbeelding op het etiket, terwijl de kaas is vervangen door een ander product met een andere naam, dat werd geproduceerd met grondstoffen die tot doel hebben melk volledig of gedeeltelijk te vervangen;
- een levensmiddel waarin een van nature aanwezig bestanddeel is vervangen door een ander bestanddeel of ander ingrediënt, zoals een product dat op kaas lijkt waarbij het van melk afkomstige vet is vervangen door vet van plantaardige oorsprong.

3) Het ligt niet voor de hand bloem als surrogaat in de hiervoor bedoelde zin voor volkoren-tarwemeel aan te merken. Beide hebben dezelfde plantaardige oorsprong en onderscheiden zich van elkaar doordat in volkoren-tarwemeel de van nature voorkomende zetmeelrijke kern, kiem en zemelen van de graansoort in hun natuurlijke verhouding aanwezig zijn gebleven. Voor zover de klacht is gebaseerd op artikel 7 lid 1 aanhef en onder d Verordening (EU) nr. 1169/2011 kan deze niet slagen, nu onvoldoende zekerheid bestaat over de toepasselijkheid van deze bepaling in een situatie als het onderhavige. Overigens merkt de voorzitter op dat de FNLI en de NVWA bij het opstellen van bedoelde notitie geen rekening konden houden met bedoelde uitleg door de Europese Commissie van artikel 7 lid 1 aanhef en onder d Verordening (EU) nr. 1169/2011. Deze uitleg is van recentere datum dan de notitie. Dat neemt niet weg dat wel belang toekomt aan het feit dat zowel de brancheorganisatie FNLI als de toezichthouder NVWA het misleidend achten indien een product dat ook bloem bevat wordt gepresenteerd als 'volkoren' indien de toevoeging van bloem niet duidelijk wordt gemaakt. De klacht beoogt immers onmiskenbaar aan te sluiten bij de visie van deze instanties dat in die situatie sprake is van misleidende voedselinformatie. De voorzitter acht voldoende dui-

delijk dat de klacht in verband daarmee mede is gebaseerd op het verbod misleidende voedselinformatie te geven over de samenstelling van het product als bedoeld in artikel 7 lid 1 sub a Verordening (EU) nr. 1169/2011. Daarbij is niet in geschil dat de consument belang hecht aan het feit dat het om een 'volkoren' product gaat wegens de veronderstelde, voor het lichaam nuttige eigenschappen van de volkoren bestanddelen. De informatie over de samenstelling van een 'volkoren' product waarin naast volkorentarwemeel ook bloem en ander meel is verwerkt, is daarom van belang voor de vraag of sprake is van eerlijke informatiepraktijken over voedsel in de zin van artikel 7 lid 1 sub a Verordening (EU) nr. 1169/2011.

4) Bij de beoordeling of een etikettering voor een consument misleidend kan zijn, volgt uit de rechtspraak dat moet worden uitgegaan van de vermoedelijke verwachting van de normaal geïnformeerde en redelijk omzichtige en oplettende gemiddelde consument op basis van de volledige uiting (HvJ EG 16 juli 1998, C-210/96, ECLI:EU:C:1998:369, inzake Gut Springenheide). En voorts is het uitgangspunt dat deze gemiddelde consument, wiens beslissing tot aankoop wordt bepaald door de samenstelling van een product, eerst de lijst van ingrediënten leest (HvJ EG 26 oktober 1995, C-51/94, ECLI:EU:C:1995:352). Dat de lijst van ingrediënten op de verpakking staat, kan anderzijds niet uitsluiten dat de etikettering van dat product en de wijze waarop deze is uitgevoerd de consument kan misleiden, bijvoorbeeld indien, in zijn geheel beschouwd, het etiket de indruk wekt dat het product een ingrediënt bevat dat het in werkelijkheid niet bevat, wat uitsluitend blijkt uit de lijst van de ingrediënten (HvJ EG 4 juni 2015, C-195/14, ECLI:EU:C:2015:361, inzake Teekanne). Op basis van deze uitgangspunten oordeelt de voorzitter als volgt.

5) Op de voorzijde van de verpakking wordt bovenaan het etiket uitdrukkelijk het woord 'Volkoren' vermeld. De gemiddelde consument zal op het etiket dit woord als eerste zien en dit opvatten als een expliciete claim over de samenstelling van het product, in deze zin dat het product als voordeel heeft dat het 'volkoren' is. Elke nuancering ontbreekt daarbij. De gemiddelde consument zal hierdoor verwachten dat het product, voor wat betreft het graanbestanddeel, uitsluitend uit volkorentarwemeel bestaat. Deze verwachting wordt versterkt door de vermelding 'Voedingsbiscuits'. Dit woord zal door de gemiddelde consument waarschijnlijk in verband worden gebracht met het feit dat het om een 'volkoren' product gaat, in deze zin dat het product doordat het 'volkoren' is zich voor voeding in nuttige zin onderscheidt van andere biscuits. Op de achterzijde van de verpakking staat bovenaan nogmaals 'Volkoren voedingsbiscuits', hetgeen door de herhaling de indruk versterkt dat het product 100% volkoren is. Alleen uit de ingrediëntenlijst blijkt dat onder meer tarwebloem in het product is verwerkt.

6) Door prominent het product zonder toelichting of percentage als 'volkoren' te presenteren, zal de gemiddelde consument aannemen dat het product, voor wat betreft het graanbestanddeel, geheel uit volkorentarwemeel bestaat. Nu het product in werkelijkheid slechts voor een relatief klein deel volkoren is, dient de vermelding 'volkoren' in dit geval als een onvoldoende adequate en daardoor verwarrende omschrijving van de samenstelling van het product te worden beschouwd. Dat in de ingrediëntenlijst het woord 'bloem' staat en het bijbehorende percentage, neemt de misleiding in dit geval onvoldoende weg. Los van de vraag of de gemiddelde consument hierdoor zal begrijpen dat het product in feite slechts deels 'volkoren' is, geldt dat de verwachting van de consument dermate zal zijn beïnvloed door de eerdere mededelingen over het 'volkoren' karakter van het product, dat niet ervan kan worden uitgegaan dat de consument bij de aankoop zich door de enkele vermelding van 'tarwebloem' in de ingrediëntenlijst voldoende ervan bewust is dat het product slechts deels 'volkoren' is. De voorzitter oordeelt op grond van het voorgaande dat de verpakking niet in overeenstemming is met de eis dat voedselinformatie niet misleidend mag zijn ten aanzien van (onder meer) de samenstelling. Dit impliceert dat de uiting in strijd is met artikel 7 lid 1 aanhef en onder a Verordening nr. 1169/2011, waardoor is gehandeld in strijd met artikel 2 NRC. Nu de uiting om die reden ontoelaatbaar is, komt de voorzitter niet meer toe aan de vraag of de uiting ook in strijd met andere bepalingen van de NRC is. De voorzitter beslist als volgt.

De beslissing van de voorzitter

Op grond van het voorgaande acht de voorzitter de reclame-uiting (de verpakking van 'Patria Volkoren Voedingsbiscuits') in strijd met het bepaalde in artikel 2 NRC. De voorzitter beveelt Patria aan de verpakking van haar product zo te wijzigen dat niet langer in strijd met dit artikel wordt gehandeld.

Adverteerder heeft de mogelijkheid om tegen deze beslissing bezwaar te maken bij de voltallige Reclame Code Commissie. Het gemotiveerde bezwaarschrift dient binnen 14 dagen na dagtekening van deze beslissing in het bezit te zijn van het secretariaat van de Stichting Reclame Code. Het postadres van het secretariaat is: postbus 75684, 1070 AR Amsterdam.

De voorzitter van de Reclame Code Commissie

Mr. D.H. Beukenhorst

Amsterdam, 19 september 2019

Bijlage 1 voorkant

Bijlage 2 achterkant verpakking

